

Pesnikove misli se večinoma vrté okolo jednega glavnega predmeta; to je njegova hrvaška domovina in sodbina naroda hrvaškega. Priporoča zlogo med južnimi Sloveni, katera, žal, vedno bolj gineva. Pesniška dikcija je živa in vzvišena. Najmenj nam ugajajo pre vedene pesmi. —

Mirko Bogovič. Pjesniška djela. Svezak prvi. Drame: Matija Gubec. — Stjepan, poslednji kralj bosanski Zagreb. Naklada „Maticе hrvatske“. — „Matica hrvatska“ je usvojila pohvalno misel, izdajati izbrana ali tudi zbrana dela pisateljev, katera so ali že razpečana, tako da jih ni več dobiti, ali pa so v raznih knjigah raztrkana, tako da se jih je mučno dočepati. Tako je sklenila izdajati pesniška dela Mirka Bogoviča, ki je nedavno umrl. Pokojnik je bil izmed onih pesnikov, ki so v temni dobi narodne zaspanosti vzbujali národno zavest s svojimi deli. Letos je izdala „Matica hrv.“ dve drami pokojnikovi: „Matijo Gubca“ in „Stjepana, poslednjega kralja bosanskega“.

Prva imenovanih dram razpravlja znane dogodke iz kmetske vojske leta 1572. do 1573. Dejanje je prav vešče zapleteno in razpleteno, vendar ni vtisek celovit, ker se nobena oseba tako ne iztiče, da bi jo mogli imenovati nosilca dejanja, nego prizori polni dramskega življenja so nauizani v večjo celoto. Za prikazanje na odru ima igra dosti težkoč. Jezik je gladek in ves prepleten z narodnimi reki, ki so časih — žal — tudi trivijalni.

Vsebina druge drame je propast bosenskega kraljevstva leta 1463. Ta drama je mnogo dovršenejša od prve. Stjepan, naravni sin Tome Krističa Ostojiča, kralja bosenskega, ki se je zaradi svojega prijateljstva s Turki zameril papežu, s preganjanjem bogomilov velikemu delu plemstva in s svojim ravnanjem proti zakoniti ženi njenim mogočnim sorodnikom, pridobil si je veliko pristašev. Podpihovan od kralja ogerskega, ogorčen na očeta zaradi svojega kopilstva, od narave silno slavohlepen, ne straši se nobenega pomočka, da bi zakraljeval Bosni, katero hoče zopet osloboditi vseh tujih vplivov. Zatorej ubije potajno očeta in pride na prestol. A koj tedaj jame ugašati njegova zvezda. Očividno je, da ga Bog zaradi njegovega nedela zapušča, a tudi v nesreči ostane nepokolehljiv junak in tak tudi pogine. Drama, na odru prikazana, mora napraviti velikanski vtisek. Jezik je vznošen in mnogo bolj dostojanstven nego v „Matiji Gubci“. Za natančnejšo analizo dram nam ne dostaje prostora. (Dalje prihodnjič.) *R. Perušek.*

Iz hrvaške književnosti. *Stjepan Korenić*, katehet v zagrebškem ženskem liceji, napisal je pedagoško studijo „Gdje je istina“, v kateri razpravlja neugodne uspehe sedanjega ljudskega šolstva na Hrvaškem ter mimo drugega priporoča, da bi se korenito preustrojile nedostatne čitanke in razbremenila ljudska šola. Zanimljivo pisana knjižica stane 20 kr. in se dobiva v knjigarni „Dioničke tiskare“ v Zagrebu.

Društvo sv. Jeronima v Zagrebu je izdalo za leto 1893. vsega skupaj 79.000 izvodov svojih društvenih knjig, za 8.500 več nego leta 1892. Do konca leta 1893. je bilo vpisanih 11.416 članov; društvena imovina znaša okolo 150.000 gld. Za prihodnje leto izdá društvo mimo drugega „Gospodarsko kemijo“, katero je po rajnem slovenskem župniku Vrtovcu predelal učitelj Lovro Matagić.

Hrvaško stenografsko društvo v Zagrebu je imelo meseca sušca svoj obči zbor. Društvena knjižnica se je pomnožila za 50 knjig, dohodkov je bilo 696 gld. Društvo je izdajalo svoje glasilo »Stenograf«. Predsednika prof. *Fr. Magdiča* je pozvala vlada, naj spiše učno knjigo o stenografiji.

Album za gasilce. Prejeli smo vabilo na „Vatrogasni album“, katerega namerja izdati uredništvo „Vatrogasca“ v Zagrebu. V tej knjigi bodo življenjepisi s slikami ne samo zapovednikov posamičnih gasilnih društev, nego tudi zaslužnih gasilcev, dobrotnikov

in prijateljjev gasilstva v občē. Album bode izhajal v zvezkih velike osmerke po 25—30 slik z življenjepisi na lepem popirji, slike pa na kartonu, in se bode oziral na hrvaško-slovenska društva. Cena lepo vezanemu zvezku bode okolo 1 gld, 20 kr. — Isto uredništvo namerja izdati tudi „Vatrogasni žepni koledar za godinu 1895“, ki bode poleg kalendarija in drugega berila obsejal statistiške podatke tudi vseh slovenskih gasilnih društev. Cena 80 kr.

Jagičev „Archiv“. Nedavno sta izšla prvi in drugi zvezek XVI. letnika Jagičevega zbornika „Archiv für slav. Philologie“. Kakor prejšnji, prinašata tudi ta dva mnogo zanimljivega in raznovrstnega gradiva iz obširnega področja slovanske filologije v najširšem zmislju. Tudi nekaj doneskov za zgodovino slovenščine se nahaja tukaj. Na prvem mestu pa omenimo Vondrákovo razpravo „Althochdeutsche Beichtformeln im Altkirchenslavischen und in den Freisinger Denkmälern“. Vondrákova zasluga je, da je zasledil original jedne izpovedne molitve staroslovenskega („panonskega“) eucholog. sinait. v starovisokonemščini, in sicer v rokopisu iz IX. in XI. stoletja. Mi smo sicer vedeli po kijevskih odlomkih, da je že na velikomoravskih tleh, tedaj že v panonski dobi, vplivala latinščina na staroslovenščino, da se je tudi iz nje prevajalo v staroslovenščino. Za homeletiko in katehezo se pa v teh ravnokar za krščanstvo pridobljenih pokrajinah ni dala latinščina uporabiti v korist staroslovenščine; morala je tedaj staronemščina, katera je bila tukaj v cerkvi ozko spojena z latinščino, priskočiti na pomoč. To se nam sedaj dozdeva popolnoma naravno, in vender ni imel nihče poguma brez nobene podlage izreči take trditve. Sedaj imamo temu v Vondrákovi razpravi neovržne dokaze. Zanimljivo je vender, da se je že prej izreklo muenje, da je baš v nekaterih molitvah euchol. sinait. najti vpliv latinskega in ne grškega izvira. Z isto izpovedno molitvijo euchol. sin., katera je predstavljena iz staronemščine strinja se v marsičem nedvojbeno zadnja izpovedna molitev brizinskih spomenikov, kakor nam to dobro razlaga Vondrák. Po njegovem muenji je nekje v slovaških pokrajinah ali na slovaškoslovenski meji prestavil duhovnik nemške izpovedne molitve v staroslovenski jezik s primesjo slovaškega narečja. Ta prevod se je potem predelal v čisto staroslovenskega, kakor se nahaja v euch. sinait., in z marsikaterimi izpremembami v slovenščino, kakor ga vidimo v brizinskih spomenikih. V tem oziru nam še marsikaj ni jasnega in marsikaj je še dvojbenega. Tudi slovaške sledove v brizinskih spomenikih bode treba podpreti s tehtnejšimi dokazi ali pa jih opustiti. — Med ostalimi razpravami še opozarjamo na obširno studijo danskega učenjaka Sörensena „Beitrag zur Geschichte der Entwicklung der serb. Heldendichtung“. Razven tega so tu še razprave Verhrackega, Kalužniackega, P. Gjorgjevića, Abichta in Oblaka.

Med korenitimi ocenami je največ Jagičevih. Tudi o novi glagolski izdaji misala poroča. „Wir haben es nicht mit einer Errungenschaft neuester Zeiten zu thun, wie ein ‚liberaler‘ österreichischer Verwaltungsbeamter vor mehreren Jahren den Glagolismus Istriens als eine Neuerung des Jahres 1848 braudmarken wollte. Nein, er hat sich nur um die Kleinigkeit von 600 Jahren verrechnet; das Recht datiert nämlich nicht vom Jahre 1848, sondern 1248“ — piše Jagić v tej oceni. — Mnogo zanimljivih opazek in novih mislij je v obsežni oceni Murkovi o Sobestjanskega ruski knjigi „Učeniya o nacional. osobennost. karaktera i juridičesk. byta drevnih Slavjanov“.

V bibliografskem oddelku poročajo Jagić, Brückner, Oblak in Polívka kratko in jedernato o mnogih novih knjigah; navzlic vsi kratkosti nam povedo vender dovolj o vrednosti dotičnih razprav.

Glagolita Clozův. Vydal dr. Václav Vondrák. Se třemi světlotiskovými při lohami. V Praze 1893, 4°, 126. — Kopitarjeva za ono dōbo eposalna izdaja glagol. cloz. je že iz davna pošla. Zato nam je Vondrák jako ustregel z novo izdajo tega važ-